

แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*

THE GUIDELINES OF ENHANCING THE PROFESSIONAL MORALITY
CONDUCT OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER KHONKAEN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

กมลชนก พินิจมนตรี¹, ธรินธร นามวรรณ²
Kamonchanok Pinitmontree¹, Tharinthorn Namwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 63010581002@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 87 คน ครู จำนวน 234 รวมทั้งสิ้น 321 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู 2) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและ

จริยธรรมในองค์กร 3) ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2. การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร 3) ด้านการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ทั้ง 3 ด้าน มีแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมทั้งสิ้น 33 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทาง; การสร้างแรงจูงใจ; การปฏิบัติงานของครู

ABSTRACT

This research aimed as follow 1) to study the current situations, desirable situations and the needs of enhancing the professional morality conduct of teachers in schools under KhonKaen primary educational service area office 4. 2) to develop the guidelines of enhancing the professional morality conduct of teachers in schools under KhonKaen primary educational service area office 4. This research was divided into 2 phases; first phase was to study the current situations; desirable situations and the needs of professional morality conduct of teachers in schools under KhonKaen primary educational service area office 4. The sample groups were 87 administrators and 234 teachers totally 321 people found by stratified random sampling. The research instrument was a scale questionnaire. The second phase was to develop the guidelines of enhancing the professional morality conduct of teachers in schools under KhonKaen primary educational service area office 4 and the guidelines was evaluated by purposive sampling from 4 experts. The instrument that used for this research was the assessment form of suitability and possibility in guidelines of enhancing the professional morality conduct of teachers. The statistics that used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and priority needs Index.

The result found that; 1. The administrators and teachers in schools under KhonKaen primary educational service area office 4 had the opinion on current situations in guidelines of enhancing the professional morality conduct overall was in the medium level, the desirable situations of guidelines of enhancing the professional morality conduct overall was in the high level, and the needs of guidelines development of enhancing the professional morality conduct was sorted from high to low as follow; 1) teacher development to have the spirit of being a teacher 2) morals and ethics cultivation in the organization 3) morals and ethics development. 2. The guidelines development of enhancing the professional morality conduct of teachers in schools under KhonKaen primary educational service area office 4 consisted of 3 sides

as follow; 1. morals and ethics development 2. morals and ethics cultivation in the organization and 3. teacher development to have the spirit of being a teacher. All 3 sides, there were 33 guidelines of enhancing the professional morality conduct. The overall of suitability was in the highest level and the possibility was in the highest level either.

Keywords : Guideline; Enhancing the professional; Morality conduct of teacher

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ท่ามกลางความเจริญในด้านวัตถุและเทคโนโลยีก็มีความเสื่อมโทรมอยู่ในความเจริญนั้นมากมาย การประกอบอาชีพครู ทุกระดับก็มีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน ปัจจุบันสถานภาพของครูได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ เพราะความเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปจากจรรยาบรรณ และขาดจริยธรรม อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจหรือค่านิยมอย่างนำวิตกจนเกิดความเสื่อมศรัทธา สภาพจริยธรรมของข้าราชการครูปัจจุบันจากข่าวสารและความคิดเห็นต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าบุคคลต่าง ๆ ในแต่ละอาชีพรับรู้ถึงการประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่ดีของครู และจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อครูที่ลดลง โดยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต (ดุสิตโพล) เมื่อเดือนมกราคม 2549 และเดือนมกราคม 2550 สอดคล้องกับ ประเวทย์ สนพลอย (2548) ซึ่งสามารถสรุปความคิดเห็นที่มีความเชื่อมั่นต่อครูไทยที่ลดลงเป็นรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติตนเสื่อมเสีย ได้แก่ เมาสุราแล้วควบคุมตนเองไม่ได้ แสดงอาการกิริยา วาจาสื่อมเสีย เล่นการพนันต่าง ๆ ผิดสัญญาเงินกู้ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสมทำนองซู้สาวกับครูด้วยกัน กับชาวบ้านและนักเรียนเรียกเก็บเงินหรือทรัพย์สินเพื่อแลกเปลี่ยนกับการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การฝากเด็กเข้าเรียน การแก้ไขผลการเรียน เป็นต้น 2) ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ขัดคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น ไม่อยู่เวรยาม ไม่เข้าร่วมประชุมครู ก้าวร้าว ดูหมิ่นผู้บังคับบัญชา โดยการแสดงออกทางกิริยาวาจา การทำบัตรสนเทศหรือหนังสือร้องเรียนใส่ความ เป็นต้น 3) ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงาน มีการแสดงความประพฤติ กิริยาอาการและวาจาที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ต่อเพื่อนร่วมงาน เช่น การพูดเสียดสี ด่าทอ ดูหมิ่นกัน ทั้งต่อหน้าและบุคคลอื่นๆ การยุยงสร้างความแตกแยกในหน่วยงาน การทะเลาะวิวาท ชกต่อยตบตี ทำร้ายร่างกายกัน เป็นต้น 4) ด้านการปฏิบัติตนต่อนักเรียน มีการแสดงความประพฤติ กิริยาอาการ และวาจาที่ไม่เหมาะสมต่างๆ กับนักเรียน เช่น การลงโทษเกินกว่าเหตุโดยโหดจริต การลงโทษแบบรุนแรง เรียกร้องสิ่งของจากนักเรียนแลกเปลี่ยนกับการแก้ไขผลการเรียน ลวนลามอนาจารนักเรียน ยุยงส่งเสริมให้นักเรียนให้กระทำการที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น 5) ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้ปกครองและประชาชน มีการแสดงความประพฤติ กิริยาอาการ และวาจาที่ไม่เหมาะสม เช่น แสดงกิริยาและพูดจาเรียวกวาดไม่สุภาพกับผู้ปกครองและประชาชนที่มาติดต่อราชการกบทางโรงเรียน เป็นต้น

ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดมาจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ แต่ส่วนหนึ่งยอมเป็นผลมาจากครู ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดจรรยาบรรณ ส่งผลทำให้สังคมมองอาชีพครูว่าเป็นเพียงอาชีพหนึ่งในหลายอาชีพ ที่ต้องทำเพื่อความอยู่รอดเท่านั้นมิใช่เป็นครูอาชีพที่แท้จริง ทั้งที่ในสมัยโบราณนั้นครูเป็น

อาชีพที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นผู้มีพระคุณ ลำดับ 2 รองจากบิดามารดา ครูถือเป็นปูชนียบุคคล เป็นบุคคลที่ควรค่าแก่การเคารพนับถือ (เอื้อ ทรวงโพธิ์, 2545) ขณะที่ รุ่ง แก้วแดง (2543) ได้กล่าวว่า ครูขาดการพัฒนาตนเอง ครูให้ความสนใจและความสำคัญแก่นักเรียนน้อยมาก ไม่สนใจความรู้เดิม และความต้องการของนักเรียน เพียงแต่เตรียมเนื้อหาที่จะสอนและครูจำนวนมากไม่เตรียมการสอน เพียงอาศัยประสบการณ์ที่เคยสอน รวมทั้งสังคมไทยยังขาดการพัฒนาวิชาชีพครูในการประพฤติตนที่เหมาะสม ส่งผลให้ครูขาดจรรยาบรรณวิชาชีพตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ.2550 ทำให้สังคมลดความศรัทธาในตัวครู ดังนั้น ความประพฤติของครูเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่จะต้องรีบเร่งพัฒนาให้ครูประพฤติและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพราะครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ อบรมศีลธรรมจรรยาแก่ลูกศิษย์

เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติตนทางวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ในด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติตนของครูเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ และการกำหนดระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556) ได้กำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ.2550 ประกอบด้วย จรรยาบรรณ 5 ด้าน คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคมซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพครูดังกล่าวนี้ เป็นประมวลพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างของการประพฤติที่กำหนดขึ้นตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ที่ครูต้องหรือพึงประพฤติปฏิบัติตาม

จากแนวคิดและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ตรวจสอบตนเองถึงระดับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูของตนเอง และเป็นแนวทางปลูกจิตสำนึกให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และพัฒนาครูได้อย่างมีทิศทางที่ถูกต้อง ตลอดจนเป็นแนวทางในการรักษาวิชาชีพครูที่ดีงาม อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดความศรัทธาและการยกย่องมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3.2 ได้แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

4.1 องค์ประกอบของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของทฤษฎีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ทฤษฎีความเฉลียวฉลาดเชิงจริยธรรม (Moral Intelligence : MI) ทฤษฎีอัตนิยม ทฤษฎีอภิปรัชญาศาสตร์ และ ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของศ.ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร 3) การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 1,950 คน จากสถานศึกษา จำนวน 175 แห่ง กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 321 คน โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และการใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยกำหนดสัดส่วนร้อยละ 50 คำนวณหากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ แล้วสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก (Simple Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 88 คนและครู 234 คน รวมจำนวน 321 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดังนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู บุคลากรทางการศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำนวน 3 โรงเรียน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในภาพรวม

แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.36	0.78	ปานกลาง	4.17	0.79	มาก	0.29	3
2. ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร	3.28	0.72	ปานกลาง	4.15	0.72	มาก	0.31	2
3. ด้านการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู	3.23	0.66	ปานกลาง	4.19	0.66	มาก	0.35	1
รวม	3.29	0.72	ปานกลาง	4.17	0.72	มาก		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กรด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู

ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู 2 ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร ลำดับที่ 3 ด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

5.2 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม 2. ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร 3. ด้านการ

พัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ทั้ง 3 ด้าน มีแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมทั้งสิ้น 33 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร 3) การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูตามลำดับ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลายด้านที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร กาสีวงศ์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ โดยครูมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ดนัย ซาติศรี (2559) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ตามความคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูผู้สอน โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง และด้าน จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6.2 แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.0 และ 4.80 ตามลำดับ ทั้งนี้ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวทาง คือ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี ที่ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โดยการศึกษาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา จากสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภายในบริบทของพื้นที่ ซึ่งแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร 3) การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ทำการวิจัย พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนการสอน ในด้านพฤติกรรม ด้านความรู้ และด้านเจตคติ โดยในด้านความรู้และพฤติกรรม ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการบูรณาการ และการประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่วนด้านเจตคติ ครูมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรให้ผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองโดยจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มโรงเรียน นิเทศและประเมินผลการพัฒนาครู นริศรา เหมหงษา (2560) ศึกษาเรื่องการบริหารปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น 57 รายการพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณ ต่อสังคมและด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ตามลำดับ

โดยสรุป แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร 3) การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูในบริบทสถานศึกษาของตน เพื่อปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของครู และกระตุ้นสนับสนุนให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดขององค์การรวมทั้งเกิดความก้าวหน้า และมีความสุขในการปฏิบัติงานต่อไป

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ องค์ความรู้ที่ได้คือแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครู ให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

สมรรถนะ จรรยาบรรณวิชาชีพ ครูในสถานศึกษา	แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา
1. ด้านการพัฒนาด้าน คุณธรรมและ จริยธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และแบบแผน อย่างเคร่งครัด 2. รักษาชื่อเสียง เกียรติยศและ ปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพครู 3. ยึดมั่นในระบบการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 4. การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบอันดีงาม 5. มีความรู้ความคิดที่ดีงามและเป็นธรรมชาติของความดี 6. มีมาตรฐานการทำงานตามมาตรฐาน วิชาชีพที่กำหนดไว้ 7. ให้บริการแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือผู้มาติดต่อราชการด้วยความเต็มใจและเสมอภาค 8. การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ติดตามองค์ความรู้ใหม่ๆทางวิชาการและวิชาชีพ 9. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน 10. การพัฒนาทักษะชีวิตและสุขภาพกาย สุขภาพจิตผู้เรียน
2. ด้านการปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรม ในองค์กร	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ 2. เข้าร่วมกิจกรรม ขององค์กรวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ 3. ยกย่อง ชื่นชมและให้กำลังใจซึ่ง กันและกัน 4. ไม่ปิดบังข้อมูลข่าวสารในการ ปฏิบัติงานที่มีผลต่อการปฏิบัติ หน้าที่จนเกิดความเสียหาย 5. ให้เกียรติและเคารพต่อผู้ร่วม ประกอบวิชาชีพด้วยความจริงใจ 6. ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทรต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ 7. มีความรัก ความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาวิชาชีพครู 8. เสียสละอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 9. ความสามารถในการวางแผนการกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภารกิจงาน 10. ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ 11. ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

สมรรถนะ จรรยาบรรณวิชาชีพ ครูในสถานศึกษา	แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษา
3. ด้านการพัฒนาครู ให้มีจิตวิญญาณแห่ง ความเป็นครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. รักและภาคภูมิใจในความเป็นครู 2. เป็นที่ปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ด้วยความรัก ความเมตตากรุณา ต่อผู้เรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถและเสมอภาคเท่าเทียมกัน 3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่หลากหลาย และพัฒนาความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ 4. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ผู้เรียน ทั้งกายวาจาและจิตใจ 5. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ ที่เหมาะสมต่อตนเอง 6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จากสื่ออุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้รอบตัวอย่างหลากหลาย 7. อุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพครู 8. จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9. ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ 10. ความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการ 11. การปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ 12. การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครูผู้สอนมีโอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ครูได้ปฏิบัติงาน ที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความพึงพอใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษาคอยกำกับ ติดตาม อำนวยความสะดวก รวมทั้งมีการสร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการวางแผนในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามแผนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยครูจะต้องมีการวางแผนและตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูในทุกด้าน และควรเน้นที่การพัฒนาทางวิชาชีพครูเป็นหลัก เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

8.2.3 ผู้บริหาร ควรสร้างแรงกระตุ้นให้กับครูมีความทะเยอทะยาน มีความต้องการ แสดงผลงานความสำเร็จให้ผู้อื่นรับรู้ ให้นักศึกษามีการวางแผนเป้าหมายในการทำงานให้มีคุณภาพดีที่สุดใน ภายใต้อัตตาภิบาลความสามารถที่ทำได้

8.2.4 ควรมีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพมากขึ้น และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน รู้จักคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลดีต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรวิจัยศึกษาถึงตัวแปรปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณ วิชาชีพครูนอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บรรยากาศสถานศึกษา และความผูกพันต่อสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา ตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น

8.3.2 ควรศึกษาเชิงสาเหตุของปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้งทางตรงและทางอ้อม

9. บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ทองกำแหง. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เอกชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยาพร ก่อเกียรติคุณ . (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครู พฤติกรรมผู้นำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กับพลวัตการ เรียนรู้ของครูมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระศักดิ์ สงวนชีพ. (2542). ศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม และจริยธรรม สำหรับครู-อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- จุฑาทิพย์ เจริญนำ. (2548). การศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติ ทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนาธิป หุ้ยแป. (2551). การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาวัดผลและประเมินผล. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ สิทธิประสงค์. (2537). จรรยาบรรณของครูผู้สอนในทรศนะของข้าราชการ : ศึกษาเฉพาะ กรณีข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย นเรศวร.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แชมมณี. (2546). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : เสริมสิน พรี่เพรส ชีสเต็ม.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2541). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ก.พล(1996) จำกัด.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2542). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). **ความเป็นครูไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2549). **การศึกษารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการกระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2547). **การจัดการความรู้สู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กซูเปอร์เน็ทจำกัด.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2540). **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2544). **คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : เยลโล่การพิมพ์.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). **คุณธรรมของครู**. กรุงเทพฯ : พลอยเพลาท.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2544). **ภาวะวิกฤติและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระยะ ที่ 9 – 10 (พ.ศ.2545-2554)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2546). **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พัชราณี พัททองพรรณ . (2553). **แนวโน้มคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสตรีเอกชน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2549). **การประเมินสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Id Plan)**. นครปฐม : ฝ่ายวิชาการ โครงการพัฒนาระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นवलลออ แสงสุข และนุชนาถ สุนทรพันธุ์. (2547). **จริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). **สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2548). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2549-2551**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). **ระบบการพัฒนาครู**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.